

Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa andmise korralduse ja loa eelnõu avaliku arutelu protokoll (08.01.2026, Saku vallamaja ja MS Teams)

OÜ INF Maavarad (kuni 25.08.2025 kehtinud ärinimega *EMG Karjäärid OÜ*; reg.kood 14273374, aadress Vana-Narva mnt 11b, Kiiu alevik, Kuusalu vald, 74604 Harju maakond) on 18.02.2020 esitanud Keskkonnaametile taotluse Männiku IX liivakarjääri keskkonnaloa saamiseks. Menetluse käigus on taotlust korduvalt muudetud ning lõplik versioon on registreeritud KOTKAS-s 09.07.2025 menetluse nr M-125171 juurde dokumendina nr DM-125171-19.

Taotletav Männiku IX liivakarjäär asub Harju maakonnas Saku vallas Männiku külas riigile kuuluval kinnistul Viimsi metskond 10 (katastritunnus 71901:001:1177, registriosa nr 12079050). Taotletav Männiku IX liivakarjäär on uus mäeeraldis, mille pindala on 10,75 ha ja teenindusmaa pindala 12,55 ha. Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks taotletakse 25 tuh m³. Maavara kasutusalaadeks on teede- ja üldehitus. Keskkonnaloa kehtivusajaks taotletakse 15 aastat ja kaevandatud maa korrastatakse kaitsealustele liikidele sobivaks elupaigaks.

Tuginedes haldusmenetluse seaduse §-le 50 korraldab Keskkonnaamet ettepanekute ja vastuväidete arutamiseks 08.01.2026 Saku vallamajas avaliku istungi. Avalikul istungil arutletud teemad ja tehtud ettepanekud märgitakse käesolevasse protokoll.

Algus: kell 18:00, lõpp: kell 20:19.

Osalesid: KeA esindajad, Saku Vallavalitsuse esindajad, 12 kohalikku elanikku (sh 3 Teamsis, osalejate nimekiri lisatud)

PÄEVAKORD:

1. Keskkonnaameti maapõuebüroo juhataja teeb sissejuhatuse ja tutvustab avaliku istungi läbiviimise korda
2. Loa taotleja esindaja tutvustab taotlust ja kavandatavat tegevust
3. Sisuline arutelu ja kirjalikult laekunud vastuväidete arutamine
4. Eelnõude arutelu -> päevakorra punktini ei jõutud

ARUTELU:

Jooksvad küsimused ja kohapeal antud vastused

1. Milline on riigi võit, kui elupaiga rajab ettevõtte? Miks ei ole alasid korrastatud, kui kaevandatud on nii kaua? Miks load kehtivad nii kaua? Mis on elupaiga rajamise kulu, mis tegevusi on tarvis? Kui elupaiga rajamine ei maksa väga palju, kas on otstarbekas seda kaevandamist siis lubada?

V: Metsa raadamise on RMK teinud. Vaja veel kännud juurida, katendikiht koorida. Kivisisalikule on enam-vähem, aga kõre vajab madalaveelisi lompe, mis oleksid sigimisele sobilikud. Kui tahta kogu ala kõrele sobivaks, siis ilmselt peaks tegema samamoodi samas

mahus, et jõuda sama sügavale (et tiigid tekkida saaks). Võimalus ühendada majandus ja looduskaitse. Korrastatud on nt Tammemäe II ala.

2. Kas kõre elutseb töötavas karjääris masinate vahel? Kas kõre seisund on karjääri töötamise ajal läinud halvemaks? Kas tehti võrdlus eelhinnangu andmisel, et kuidas läheks kõre elupaiga rajamisel, kui ei kaevandataks?

V: Ilmselt mõni sinna eksib, eeldus on, et tulevikus on elupaigana sobiv. Edukust hinnatakse seire käigus, loendades kudunööre. Jah, alguses kui sigimistiigid rajati, läks hästi, kuid seejärel hakkas järjest halvemini minema.

3. Mil viisil on eelhinnangus käsitletud kõre elupaiga aspekte st kuidas mõjutab nende käekäiku töötavas karjääris elamine st kui kõred juba karjääris elavad, kuidas nad kaevandamise käigus ellu jäävad ja mis on sel juhul selle PEPi mõte? Mis on kõre PEPi eesmärk, kui 15 aasta jooksul muudkui kaevandatakse kohas, kus ta elab?

V: ettevõtte selgitab, et kavandab järk-järgult kaevandada ning juba loodud elupaika enam tagasi ei liiguta st antakse kõrele võimalus ellu jääda.

4. Küsitakse, miks me arutame juba loa tingimusi, kas elanike muresid ja vastuväiteid ei kuulata ega arvestata. Kodanikel on tunne, et kõik on juba ära otsustatud ning arutatakse vaid detaile. Eelkõige on müra ja vibratsiooni küsimus tervise seisukohalt.

5. Kas liiv on defitsiidis? Tundub mugav võtta liiva otse ehitusobjekti kõrvalt. Miks KOVid ei seisa enda inimeste eest, keda kaevandamine mõjutab?

V: loa andmisega nõustus Saku vald tingimusel, et Tallinn ja Kiili vald on ka nõus. Nimetatud KOVid olid nõus ning nende tingimusi arvestati.

6. Elanikele tundub, et lubatav tegevus ei ole kehtivate õigusaktidega kooskõlas. Eelkõige müra osas, et kas 2019 modelleerimine tõepoolest täna on adekvaatne? Kumulatiivne mõju on hindamata.

V: liiklusemüra ja tööstusmüra on erinevad väärtused ja neid ei liideta, neid kokku ei panda. KeA jälgib tööstusmüra, liiklusemüra jääb KeA pädevusest välja. Tööstusmüra piirid kehtestab seadus, on piirväärtus ja sihtväärtus. Sihtväärtused määrab KOV üldplaneering. Liiklusemüra (kumulatiivses mõttes) ei saaks modelleerimises nagunii arvestada.

7. Küsitakse, kus ja milline on §, kus on öeldud, et tuleb hinnata ainult tööstusmüra. Soovitakse vastust KeA-lt.

8. Küsimus kellaaegade kohta, millal on lubatud töid teha. Tuuakse välja, et pidev vibratsiooni mõju on tervisele ohtlik ja krooniliselt mõjutab inimeste tervist. Viidatakse, et mürale vastuvõtlikkuse aeg pikeneb (ilmselt siis karjääri töötamise ajal). Heidetakse ette, et kumulatiivset mõju pole hinnatud, pole kaasatud Terviseametit. On pidev müra (liiklus, Männiku harjutusväljak, Kangru sõlm, RB) ja inimesed juba elavad pidevas mürahäiringus. Küsitakse, kas KeA tõesti ei vaata müra kumulatiivsust ja ei tea, et peab rakendama madalamaid väärtuseid. Palutakse eelnõud täiendada sellega, et lisataks, et pole vajalik kumulatiivset mõju hinnata. Palutakse välja tuua, kuidas elamu kinnistu piiril müra mõõtes eristatakse liiklusemüra ja tööstusmüra. Palutakse eristada üksikute müraliikide esinemise (suurus) ja mõju inimesele. Samuti tekitab see häiringuid kõrele ja kivisisalikele- palutakse

välja tuua ja selgitada, kuidas neid see müra mõjutab. Palutakse välja tuua vibratsiooni mõju (arvestades kogu piirkonda).

V: kumulatiivsele mürale piirväärtust ei ole ja seda ei saa millegagi võrrelda, et hinnata ohutust. Piirväärtused on WHO soovitude põhjal ja pandud selliselt, et ülenormatiivsed mõjud on tõendatult inimesele ohtlik. Erinevatel müraliikidel on erinevad piirväärtused ja need ei ole kokku liidetavad. Õigusaktides on määratud, mis on piirväärtus ja mis on sihtväärtus. Täna on seadustes konkreetsed numbrid. Piirväärtus on päeva keskmine.

9. Küsimus, kuidas rohevõrgustik seal toimib. Kuidas loomad liiguvad Ülemiste järveni? Kui suur ala jääb loomadele liikumiseks, arvestades Kangru sõlme jaoks rajatud piirdeaeda. Kas on hinnatud, kuidas loomad hakkavad seda kasutama, arvestades piirkonna mürafooni? Kas on hinnatud Tallinna linna rohealaga määratud migratsioonikoridori ja selle toimimist? Tallinna linna näitel ei ole 50 m laiune metsariba piisav, miks ei ole kaalutletud laiema ala jätmist loomade läbipääsuks?

V: igal rohealal peaks olema määratud funktsioon ÜP-ga. ÜP-des ei ole funktsioone väga tihti määratud ja tuleb funktsioonid „ise“ välja mõelda. Konkreetsel alal elavad metskitsed, rebased, jänessed. Ulukitel läheb elu kehvemaks, kuid kuna rohevõrgustik on ette nähtud kogu looduse mitmekesisuse hoidmiseks ja tugimiseks ehk et kui sinna tekib kõre ja kivisisaliku elupaik, siis ala funktsioon muutub. Jahiulukitel elupaik kitseneb, I-II kat.liikidel läheb elu paremaks. Ulukitel elamiseks ruumi jääb vähemaks (säilib siiski mõningane metsariba), samas ei väldi nad avamaastikku ehk et PEP on ka nende jaoks kasutatav. Piirdeaed on Kangru sõlme äärest veidi eemal, 50 m puuderiba jääb alles. Ida-lääne suunalist ulukite liikumist ei toimu, maantee liiklustihedus on 10 000 autot ööpäevas ja see maht on selline, mis kindlasti lõikab läbi ulukite liikumisteed. Müra mõjust loomadele uuringuid eriti ei ole, kindlasti mõju on, kuid kitsed-rebased on inimtegevuse suhtes võrdlemisi tolerantsed. Jah, rohevõrgustiku toimimist on eelhinnangus käsitletud (kuidas loomastik pääseb läbi Raku järve lõunaosast). Suurim probleem on Rail Baltic, kus Raku järve kagunurgas tekib „pudelikael“. Teoreetiliselt on loomadel seal veel liikumisvõimalus olemas, säilitamiseks lasti ka vähendada mäeeraldise ala.

10. Väike-konnakotka toitumisala, kas on käsitletud? Müra ja vibratsioon mõjutab ka neid. Praegune kavandatud karjäärialala just sobiks kotkale, kuna puud on juba raadatud ja järve läheduses on kotkale sobilikke pisiimetajaid.

V: väike-konnakotka käsitus ei olnud vajalik, kuna karjäärist kaugem koht, kus kotkas pesitseb, asub ca 3 km kaugusel. Konnakotka territoorium jääb ca 2 km raadiusesse ehk karjäärialala jääb sellest välja. Lähem pesitsuskoht on ca 1,5 km, kuid saagijahiks eelistab avamaastikku (põld) ja mets ei ole eelistatud, seal on saagijahi edukus madal. Kui kotkas kolib tagasi vanasse pesapaika, siis toitumisalad jäävad 180 kraadi teisele poole karjäärialast. Ei välista, et karjäärialal ta lendab, kuid olulise väärtusliku toitumisalana karjäär ei toimi. Karjäärimüra keskkonnamüra (liiklus jm) foonist kotka pesapaika ei jõua. Konnakotkas on keskmiselt häiringutundlik liik ja ennekõike pesapaigas, otsene häirimine (kui keegi pesa alt läbi jalutab). Toitumisalal talub häiringuid rohkem. Tegemist on liivakarjääriga, kus ei toimu lõhkamist ja vibratsioon ei jõua kotka pesapaigani.

11. Probleem tolmu ja teede määrdumisega. Kuidas tagatakse, et tolmu ei lenduks ning teed ei muutuks liivaseks? Kui on kuiv ja külm, tolmas samuti. Mis meetmeid ettevõtte kasutab?

V: ettevõtte selgitab, et jälgib tolmu tekkimist ja kui tekib, siis kas niisutavad, kasutavad

kloriiditõrjet, rajavad mustkatte. Kloriidid võivad kõretele-kivisisalikele kahjulikult mõjutada, seda peab kaaluma. Talvel nad ei niisuta, kuna ei tolma. Suvel peamiselt niisutamine, on proovitud rattapesuvanne, mis aga suure mahu puhul ei ole enam efektiivne.

12. Ettepanek: täiendatakse eelnõusid ning korraldatakse täiendav avalik arutelu nende uuesti arutamiseks.

V: KeA kaalub ettepanekut.

13. Ettepanek arendajale: tellitakse uus müramodelleerimine kelleltki teiselt (mitte Steigerilt), kes arvestab ka piirkonna üldist mürataset ja karjääri mõju koos (kumulatiivselt). Samuti et oleks selgitatud väljaveotee liiklusrütmide mõju elanikele.

Lisa: osalejate nimekiri

Koosolekut juhatas Siret Punnisk. Protokollis Marin Varblane.